СВІТ 19.05.2026 | Серджіо Грассі & Райнгард Крумм & Нільс Геґевіш

Хто кому рівний?

Багато помпезності, мало змісту: на саміті в Пекіні Сі демонструє, наскільки впевнено Китай тепер протистоїть США

Взаємні люб'язності за столом з вишуканим китайським фарфором і красиві фотографії з дітьми – зустріч із Сі Цзіньпіном у Пекіні мала стати для Дональда Трампа зовнішньополітичним успіхом. Насправді лідер Китаю продемонстрував насамперед одне: Китай тепер вважає себе рівним США – і поводиться відповідно. Перша зустріч після повернення Трампа до Білого дому стала початком цілої серії самітів. Цього року очікується ще до трьох зустрічей.

Пекін розстелив перед Трампом червону доріжку, зробивши ставку на максимальну протокольну постановку. Сі особисто супроводжував Трампа протягом обох днів саміту і запросив його на обід у житловий і робочий квартал китайської еліти, який суворо охороняється, неподалік від площі Небесного Спокою. Візит Трампа Сі назвав «історичним» і «символічною віхою». Однак ввічливість не повинна приховувати того факту, що китайська сторона вела жорсткі переговори, а американська делегація повернулася додому практично з порожніми руками. Часи, коли Пекін реагував на американські вимоги поступками, остаточно минули. Обидві країни зустрічаються на рівних. Те, що це тепер визнає і президент США, – великий успіх для Китаю.

Пекін упевнений, що скоро змінить Захід, який перебуває у стані незворотного занепаду

Під час переговорів обидві сторони наголосили, що відносини між США та Китаєм є найважливішими двосторонніми відносинами у світі. Але під цим вони мають на увазі зовсім різні речі. У той час як президент Трамп говорить про «світ G2», Китай позиціонує себе як провідну державу Глобального Півдня. Пекін упевнений, що незабаром замінить Захід, який перебуває у стані незворотного занепаду. З китайського погляду важливішою є стабільність у цей критичний період тимчасового балансу сил

між світовою державою, що піднімається, та тією, що відходить. Під час саміту Сі відкрито говорив про «пастку Фукідіда», згідно з якою небезпека війни зростає, коли світова держава, що відходить, стикається з тією, що піднімається. Для стабілізації взаємних відносин Сі просував ідею «конструктивних двосторонніх відносин стратегічної стабільності» як рамки для контрольованої конкуренції між двома світовими державами. Американська сторона включила це до свого резюме саміту – що також є успіхом для Пекіна. Але ніхто не знає, як це має працювати, з огляду на глибокі структурні конфлікти між Китаєм і США в галузі економіки, торгівлі, технологій, а також зовнішньої політики та безпеки.

У будь-якому разі в центрі уваги американської делегації були економічні інтереси. Трампа супроводжували 17 керівників провідних американських компаній, для яких мають вирішальне значення сировинні ресурси (Apple), китайський ринок (Nvidia) та імпорт з Китаю (Tesla). Але замість укладення угод сторони домовилися про створення робочих груп. Двосторонні комітети з торгівлі (*board of trade*) та інвестицій (*board of investment*) повинні будуть опрацювати довгий перелік критично важливих питань у торговельних та економічних відносинах. Найбільш конкретною була обіцянка Китаю закупити 200 літаків Boeing. Хоча перед самітом американська сторона розраховувала на 500 літаків. Крім того, Китай має намір до 2028 року щорічно імпортувати американську сільськогосподарську продукцію на суму не менше $17 млрд. Те, що саме в останній рік дії угоди в США відбудуться президентські вибори, навряд чи є збігом. Китай готовий зайнятися проблемами дефіциту критично важливих сировинних ресурсів, включно з технологіями їхнього видобутку та переробки, – не уточнюючи, що це означає. Подібними розпливчастими запевненнями вже довелося задовольнятися й іншим західним гостям, зокрема канцлеру Німеччини Мерцу.

У свою чергу, США надають десяти китайським компаніям доступ до другого за сучасністю покоління чіпів ШІ (H200) від Nvidia та обіцяють знизити мита на товари на суму $30 млрд. Щодо ШІ планується створити робочу групу для вивчення спільних інтересів, наприклад, у сфері регулювання штучного інтелекту.

Примітно, що в заголовках новин після саміту переважали не стільки заяви про наміри та робочі групи, скільки висловлювання Трампа про Тайвань у телеінтерв'ю одразу після завершення саміту. Трамп оголосив про заплановану поставку зброї Тайваню на суму $14 млрд як козир для переговорів, щоб отримати поступки в інших питаннях, що зазнало різкої критики з боку Китаю. Тим самим він порушив політику США, згідно з якою продажі зброї Тайбею не обговорюються з Пекіном. І хоча пізніше він додав, що ніхто не зацікавлений у новій війні, Трамп посилив існуючі ще до саміту побоювання, що він готовий піти на угоду з Пекіном за рахунок третіх сторін. На початку саміту господар зустрічі Сі дав зрозуміти, що це відповідає інтересам Китаю. Для Пекіна тайванське питання є найважливішим питанням у двосторонніх відносинах із США. Конфлікт у Тайванській протоці приховує у собі потенціал для виникнення «небезпечної ситуації» між США та Китаєм. Це відповідає відомій китайській лінії. Однак новими є самовпевненість і готовність до конфронтації, з якими Пекін відстоює свій «головний з головних інтересів» на двосторонньому саміті і робить його показником якості двосторонніх відносин.

Втім, обидві сторони згодні з тим, що їхнє суперництво не повинно виходити з-під контролю

У питанні, вирішальному для американської делегації, – щодо внеску Китаю у відкриття Ормузької протоки – Трамп, навпаки, досягнув небагато. Обидві сторони підкреслили, що в принципі досягли взаєморозуміння, але конкретні ініціативи не були озвучені. Навіть якщо у Китаю є реальні економічні інтереси у припиненні блокади Ормузької протоки, він, мабуть, покладає відповідальність на США як на винуватця війни, яку Пекін різко критикує.

Що ж залишається від саміту з багатою атмосферою і мізерним змістом? Принаймні, обидві сторони згодні з тим, що їхнє суперництво не повинно виходити з-під контролю. Якщо Вашингтону і Пекіну вдасться стабілізувати свої відносини, це буде гарною новиною для всього світу. Але як і на яких умовах це відбудеться, де саме проходять відповідні «червоні лінії» і чи можливий на цій основі стійкий баланс інтересів, залишається неясним навіть після саміту. Обидві сторони, схоже, бачать одну й ту саму «пастку Фукідіда», але не можуть домовитися про те, як її обійти.

Китайські ЗМІ та експерти зробили позитивний висновок щодо саміту. На їхню думку, Пекін ефективно продемонстрував зміну

глобального балансу сил на свою користь, тоді як саморуйнування США як провідної світової держави продовжує набирати обертів. Про самовпевненість Китаю свідчить і те, що всього через кілька днів після Трампа в Пекіні очікується візит російського президента Володимира Путіна.

У США на саміт дивляться тверезо. Республіканці підкреслюють повагу, яку проявили до Трампа в Пекіні. В урядових колах кажуть, що міцні відносини з Китаєм формуються лише поступово. Тому особливо важливо, чи будуть декларації про наміри, прийняті на саміті, дійсно конкретизовані та розвинуті. Наступною нагодою стане запланований на кінець вересня візит Сі у відповідь до Білого дому.

Безумовно задоволеним залишився лише Трамп. За його словами, переговори були «незабутніми» та «дуже успішними».

Серджіо Грассі
Пекин

Серджіо Грассі (Sergio Grassi) керує офісом Фонду ім. Фрідріха Еберта (FES) у Пекіні. До того він працював у представництвах Фонду в Індонезії. Вивчав економіку та синологію в Берліні й у Пекіні.

Райнгард Крумм

Д-р Райнгард Крумм (Reinhard Krumm) очолює представництво Фонду

ім. Фрідріха Еберта у Вашингтоні. Раніше він очолював представництво в країнах Балтії в Ризі, Регіональний офіс заради Співпраці та Миру в Європі (ROCPE) у Відні, був керівником відділу Фонду в Центральній і Східній Європі в Берліні, а до цього - главою представництв у Центральній Азії та Росії. Він писав для багатьох німецьких ЗМІ, зокрема був кореспондентом Deutsche Presse Agentur і Der Spiegel.

Ніль Геґевіш

Д-р Ніль Геґевіш (Niels Hegewisch) – консультант з питань Китаю та геополітики в Азійському відділі Фонду ім. Фрідріха Еберта (FES) в Берліні. Раніше очолював офіси FES в Монголії та Пакистані.